

ODBOR ZA PRIPRAVO PAPEŽEVEGA OBISKA IN SLOMŠKOVE BEATIFIKACIJE

Marjan Turnšek

SLOMŠEK OZNANJA ZA VSE ČASE
S Slomškom skozi postni čas '99

MARIBOR 1999

S Slomškom skozi postni čas '99
Pripravil: Odbor za pripravo papeževega obiska in Slomškove beatifikacije
Odgovarja: dr. Jožef Smej, gen. vikar
Avtor: Marjan Turnšek
Oblikovanje: Škofjjski tiskarski servis Maribor

SLOMŠEK OZNANJA ZA VSE ČASE

POSTNI ČAS '99:

V pričakovanju Slomškove beatifikacije

Postni čas je spet izziv našemu krščanskemu življenju, da bi bili vedno bolj in bolj podobni po našem Gospodu in Odrešeniku, ki nam ga je Oče poslal kot znamenje svoje ljubezni do nas. V ta izziv bomo letos vključili tudi našega slovenskega svetniškega škofa častitljivega Antona Martina Slomška. Če nas je v adventu letošnjega cerkvenega leta navdihoval s slikami iz svojega življenja, nas bo v postu s svojim oznanilom, s svojimi razsvetljenimi besedami o nekaterih najpomembnejših temah, ki svoje aktualnosti ne bodo nikoli izgubile.

Posamezni sestavki v tem postnem gradivu so nekoliko daljši od adventnih, zato jih boste lahko lažje uporabili na več načinov: lahko jih preberete pri maši po prošnji, po obhajilu in pred molitvijo "Molitev v duhovni pripravi na Slomškovo beatifikacijo", ki je natisnjena na ovitku (v tem primeru jih lahko primerno skrajšate), zaradi vsebinske bogatosti Slomškovih misli, jih kdo lahko uporabi tudi po evangeliju kot izhodišče za vsakdanji postni nagovor, Slomškova besedila kot takšna pa bodo lahko prišla prav tudi pri pripravi kakšnih drugih prireditev v postu in kasneje. Za postne nedelje v knjižici ni pripravljenih odlomkov, ker so osnutki za homilije v Oznanjevalcu. Ker pa ob nedeljah nagovorimo več ljudi kot ob delavnikih, pa priporočamo, da bi tudi ob nedeljah uporabili kakšen sestavek po lastni izbiri. Zaradi pestrosti Slomškovih misli verjetno ne bo težko najti primerne poudarke v homiliji.

Še naprej pa vključujmo v naše pastoralno delo misel na beatifikacijo in poskušajmo uresničiti čimveč vzpodbud, ki jih je Odbor za pripravo beatifikacije že večkrat posredoval (prim. Sporočila slovenskih škofij, Koper-Ljubljana-Maribor 1999, št. 1, str. 3-4). Poznati Slomška pomeni tudi navdušiti se ob njegovem svetniškem zgledu in še bolj zahrepeneti po lastni in skupni občestveni svetosti v Cerkvi na Slovenskem.

1. ZA ZAČETEK POSTNEGA ČASA

17. 2.

Častitljivi božji služabnik Anton Martin Slomšek je prav pred stopetdesetimi leti za začetek postnega časa z naslednjimi besedami nagovoril svoje vernike. Prisluhnimo jim tudi mi, saj nas, kljub časovni oddaljenosti, živo nagovarjajo, ker nosijo v sebi svetniško presežnost: "Zaupam, preljubi verni kristjani, da bodo dnevi svetega posta dnevi zveličanja za vas; in zatorej vam po dovoljenju svete matere katoliške Cerkve, ki svoje verne otroke po materinsko ljubi, tudi za letošnje leto polajšati hočem, kar je prav in za sedanje čase kristjanom potrebno ...

Sveti post je dušno zdravilo, pa nas ozdravil ne bo, ako se greha ne varujemo. Sveti post nam v nebesa pomaga, pa nas zveličal ne bo, ako pravično ne živimo. Kdor se pa celo ne posti in si vse dovoli, kar mu srce poželi, on na meso seje in bo tudi od mesa pogubljen je žel. Kdor pa še vrh tega sveto katoliško Cerkev zastran posta

zaničuje, on po neversko dela; njemu sveta Cerkev ni mati - pa tudi Bog Oče ni. In dasiravno je po svetu v sedanjih časih groza takih ljudi, med vami, zaupam, da nobenega ne bo!

Preljubi, le poslušajte in pogledjte, kaj se po svetu godi. Veliko se greši, pa tudi Bog strašno greh tepe. Prevzetija in nepokorščina se vzdigujeta ter bi radi vse obrnili in zatrli; Bog ju pa ponižuje s krvavo vojsko in strašno kugo, kateri neusmiljeno ljudi morita. Veliko nedolžnih s krivičnimi trpi; in ravno to nas uči, da naj tudi za druge skrbimo, da Bog pri nas žaljen ne bo.

Predrage moje ovčice, sedanji časi so grozno nevarni; in močno me za veliko vas skrbi. 'Kdor misli, da ves trdno stoji, na se varuje, da ne pade.' Veliko kristjanov za posvetno dobroto sveto vero zaigra, veliko jih za časni dobiček dušo proda. Tudi za mnovega izmed vas se bojim; zato vas Bogu in Mariji priporočim" (postni pastirski list za leto 1849).

2. KDO JE NAŠ BOG?

18. 2.

Odgovor na to vprašanje je bila Slomšku zelo ljuba tema oznanjevanja. Z otroško vdanostjo in vero zrelega moža je ostajal sam ves prevzet ob odgovarjanju. Njegova pripoved o Bogu je letos, v tretjem letu priprave na jubilej 2000, kakor naročena, saj ne najde bolj primerne in lepšega imena zanj kot "Oče".

"Bog je sam od sebe, od vekomaj najpopolnejše bitje. Čudovito, neizrekljivo je njegovo presveto ime. Ko se je Bog prikazal Mojzesu na gori v gorečem grmu, /.../ mu je odgovoril: 'Jaz sem, ki sem' (2Mz 3,14). Tako je Bog dejal tudi svetemu Janezu v skrivnem razodetju: 'Jaz sem prvi in poslednji, začetek in konec' (prim. Raz 1,8). Ni starejšega ne mlajšega, ni večjega ne mogočnejšega, ni modrejšega ne boljšega, ni popolnejšega bitja, kakor je Bog, največja lepota in dobrot, Gospod nebes in zemlje, ki vse stvari ohranja in živi, posebno pa za človeka tako lepo skrbi, da ga po Jezusovem nauku po vsej pravici imamo za Očeta in mu dajemo najlepše ime: Oče" (pridiga "Nar večji skrivnost", Apostolska hrana II.). "Pogani niso znali Boga niti imenovati, Judje so ga imenovali Jahve; to jim je bilo skrivnostno in najsvetejše ime. Mi kristjani pa imenujemo Boga: Oče; in to ime nam je najlepše, najljubeznivejše in najbolj znano" (pridiga "Zakaj nas je Bog stvaril", Apostolska hrana I.). Iz svetega pisma je najlažje spoznati, da je "vsemogočni Stvarnik tudi naš ohranjevalec, naš ljubi Oče. Po grehu ni zavrgel človeka kakor prevzetne angele, temveč mu je obljubil Odrešenika. Ni potopil vsega rodu, ampak ga je po Noetu ohranil. Ni zapustil človeštva, čeprav ga je pozabilo, temveč pošiljal /.../ očake in preroke, da so ljudi učili, svarili in pripravljali na prihod obljubljenega Odrešenika /.../. Vse to je naredil neskončno usmiljeni Oče. Zato nas tudi Jezus, božji Sin uči moliti: Oče naš" (pridiga "Od presvete Trojice", Drobtinice 1853).

3. OD KOD SEM?

19. 2.

Takoj za vprašanjem o Bogu si Slomšek postavlja vprašanje o človeku, kdo je in od kod je. Kljub temu, da prepozna v človeku bitje nenehnih nasprotij in boja teme in svetlobe, je vendar prevzet od tega, da je ob vsem tem človek vendarle božji otrok. Z materinsko občutljivostjo razlaga razodeti nauk o človeku in se v prvi osebi sprašuje, od kod sploh je.

"Vsemogočni Bog je sklenil v svoji neskončni ljubezni, da me pokliče v bivanje, da me ustvari. Izgovoril je svojo vsemogočno besedo: Bodi! In jaz sem bil spočet. Prvini mojega bitja je vdihnil neumrljivo dušo, ustvarjeno po svoji podobi in jaz - človek, krona vsega stvarstva, sem bil rojen" (pridiga "Namen in poklic človeka", Drobtinice 1865-1866). Pri stvarjenju človeka je bila in je na delu božja očetovska ljubezen in zato Slomšek upravičeno imenuje človeka ne le božji otrok, ampak še bolj vzvišeno "božji ljubljeneček". Kogar pa Bog ljubi, mora imeti večno prihodnost: "Veseli se moja duša; kakor je neskončno modri Bog v nebesih, tako gotovo in resnično boš živela vekomaj. Komu je Bog ustvaril tako lepi svet, /.../ sonce, /.../ mesec, /.../ zvezde, /.../ vode, /.../ ptice, /.../ ribe /.../? Vse to je Bog ustvaril človeku v korist. Človek je gospodar vseh stvari na zemlji. Človek gore prekoplje, morje preplava, zvezdam meri pot in le malo pod angele ga je postavil, s častjo in hvalo ga je ovenčal ter mu podvrget dela svojih rok (prim. Ps 8,6). Človekov duh premišljuje, iznajde in dela čudovite stvari; in človekova duša naj bi umrla, ugasnila s telesom, ne mislila, ne želela dobrega, ne sovražila hudega, po smrti ne več ljubila svojega Boga, ki jo je vdahnil človekovemu telesu, ona bi minila kakor vse druge svetne stvari, ki so ji podvržene? O, neskončno modri Bog! Moje duše, svoje najlepše stvari na tem svetu, ne boš pokončal /.../ Če človekov duša ne živi, tudi Bog ni moder, kar je strah misliti ali reči" (pridiga "Od neumrljivosti", Hrana evangelskih nauk, III.).

4. NAŠE ŽIVLJENJE NAJ BO BOŽJA SLAVA

20. 2.

Slomškovo življenjsko geslo je bilo: "Vse v večjo slavo božjo!" Zato je kot škof tudi ljudi najprej povabil, da bi skupaj z njim v lavantiski škofiji tako živeli, da bi merilo njihovega življenja bila božja slava in čast. Zato je v

svoj "programski govor", ki je tudi za naš čas povsem aktualen, zapisal: "K temu nam je potreba posebno treh reči: prave modrosti, stanovitne marljivosti in pa blagoslova božjega /.../ Dobri Bog je nam Slovencem še ohranil svete vere pravo luč; ni nam še zatemnelo, hvala Bogu, prave modrosti jasno oko. Ohranimo zvesto in varno svete vere dragi dar, branimo svete katoliške vere nauk kakor zvezdo svojih oči /.../ Na noge, učitelji blagi /.../ Učite deco brati gladko, pisati čedno, pa še bolj skrbno pravično živeti, se greha varovati in Bogu lepo služiti vadite jih /.../ Da se bo rosila milost božja na vse naše dejanje in nehanje, molimo vsako jutro in prosimo vsak večer Boga, da našim delom blagoslov da. Prava molitev je zlati ključ svetih nebes /.../ Oče luči in pomoči, od katerega vsak dober dar pride, blagoslovi pastirja in vse njegove ovčice! Blagoslovi naše žitno polje in lepe vinske gorice, blagoslovi naša srca, žlahtne trte svojega vinograda, naj obilno dobrega sadu rodijo za božje kraljestvo" (pastirsko pismo "Ob preselitvi škofovskega sedeža v Maribor", 1859).

5. SKALNAT TEMELJ VERE ZA VSAKRŠNO STAVBO

22. 2.

Kakor je Slomšek učil vernike, tako je delal tudi sam. Temelj vsakega svojega početja je skrbno postavljaj na skalo globoke vere. V govoru, s katerim je odprl bogoslovje v Mariboru, je to na zgovoren način izrazil, hkrati pa ustanovi dal nalogo, da bi pripravljala goreče oznanjevalce vere, ki bodo najprej sami stavili vse na temelj vere in nato ljudem pomagali do istega temelja sredi sveta, ki se glede vere tako rad obrača po vetru. "Skalnat temelj, na katerega želimo graditi, je trdna, nepremagljiva vera; ne na kakršnokoli moderno, slabotno poljubno vero, ki se obrača po duhu časa in oblikuje kristjane le po imenu, duhovnike pa spreminja v šarlatane; - ampak na takšno trdno vero, ki gore prestavlja, za kakršno sta naša, na tleh naše domovine živeča, škofa Maksimilijan in Viktorin dala svoje življenje in s svojo krvjo posvetila prav ta tla, ki so nam bila zaupana, da na njih gradimo; takšna vera naj bi bila tista trdna skala, na katero želimo zgraditi našo zgradbo. Navdušeni za to sveto, rimokatoliško vero naj iz te šole izhajajo evangeljski delavci, ki bodo s svetlo gorečimi bakljami živega katoliškega učenja izganjali že ustaljene temine herizij in nevere ter bodo odločeni /zaklad vere/ Depositum fidei s takšno zvesto trdnostjo ohranjati, da bodo rajši vse, tudi življenje dali, kakor da bi vero tudi v kakšnem njenem delu zapustili. Tuji naj bosta zato v dogmatiki vsaka plitvost in površinskost. Bolj kot kdajkoli prej je danes zaželjena trdna usidranost v vseh učenjih vere, kajti prav prave, trdne vere pri modernih generacijah ni najti" (nagovor pri otvoritvi Visoke bogoslovne šole v Mariboru, 14.10.1859).

6. NEBEŠKA POŠTA

23. 2.

Vere brez molitve ni. Zato Slomšek v svoji pridigi z naslovom "Moli in delaj" spodbuja takole: "V jutro zarano se škerjanček visoko pod nebo vzdiguje, oznanuje hvalo svojemu Stvarniku, ki ga živi, ter prosi, naj ga v prihodno ne zapusti. Ko zapoje svojo pesm juterno, se med brazde potukne, jiskaje živeža za svojo krušenco. Kakor hitro se pa poživi, opet višak izleti hvalit svojega Boga. Tako mi mala ptičica veli: Moli in delaj! Imej pri Bogu svoje srce, imej pri delu svoje roke /.../ Molitev je nebeška pošta; po njej gredo naše prošnje gor, po njej pridejo dari božje milosti dol. /.../ Tudi Jezus zapustivši to solzno dolino nam je isporočil prijatelja delo, prijatelco pa molitvo. Oh, naj bi ju prav spoznali, se ju zvesto držali, radi delali in pridno molili /.../ Dve kratki, pa zlati besedi sta: Moli in delaj, in vse zapopadeta, česar nam je za časno srečo in večno izveličanje potreba" (Drobtinice 1952).

7. MOLITEV IN KLETEV

24. 2.

Gojitev molitve in iztrebljanje preklinjanja je Slomšek poleg drugih ciljev postavil v svoj program ob nastopu škofovske službe. V pastirskem pismu slovenskim vernikom je zapisal: "Učite moliti, vi očetje in matere, svoje otroke in iz mladih dni vadite jih. Kdor prav moli, tudi prav živi. Molitev gre gor, usmiljenje božje pa dol. Kdor skrbno moli in pridno dela, ta svoje dolžnosti dopolni. Ne dajte otrokom kosilca, dokler ne odmolijo in se čedno ne umijejo; brez molitve jim ne dajte zaspati. Česar se človek v mladosti navadi, vse svoje žive dni zna. Kakor je zveličanska molitev, tako hudobna in pogubljiva je kletev. Oj, da bi je nikoli nikjer med vami slišati ne bilo! 'Kdor kolne, svojo dušo zakolne' uči Sveti Duh. Molitev je ključ nebes, kletev pa pekla. Z jezikom hvalimo Boga Očeta, z jezikom kolnemo brata, ki je ustvarjen po božji podobi. 'Pri vas, bratje, ne sme tako biti,' opominja sv. Jakob. Zavežite jezik hudobcu, ki vpričo vas kolne, da Bog žaljen ne bo. Vpričo otrok nikoli ne zakolnite, da se kletve ne naučijo. Kletev matere otrokom hiše podira, in otroci, ki jih starši kolnejo, srečni nikoli ne bodo. V nebesih izvoljeni Boga hvalijo, pogubljeni se v peklu preklinjajo: s katerimi v življenju držiš, k tistim po smrti prideš. Kletev žali Boga, pohujša bližnjega in nas pogubi. Kar nam molitev pripravi, nam kletev zapravi. Bog nas varuj kletve!" (slovensko pastirsko pismo ob nastopu škofovske službe, 1846).

8. LJUDSKI MISIJONI ALI DUHOVNE VAJE ZA ŽUPNIJO

25. 2.

Znano je Slomškovo prizadevanje za poživitev vere v župnijskih skupnostih njegove lavantinske škofije. Eno izmed osnovnih sredstev pri tej prenovi so bili ljudski misijoni, ki jih je Slomšek imenoval kar župnijske duhovne vaje. Sam jih je spet priklical v življenje, saj jih je prej cesarjeva odredba celo prepovedovala, in pri mnogih tudi aktivno sodeloval. Z naslednjimi mislimi jim je dal tudi teološko utemeljitev kot prizadevanje Nebeškega Očeta, da poišče izgubljenega in nezvestega otroka, da bi ga zopet sprejel v svojo bližino: "Komaj sta Adam in Eva grešila in za grizljaj sadu prodala nebesa ter si nakopala pekel, se že oglasi usmiljeni Bog: 'Adam, kje si? - Eva! Zakaj si to storila?' S tem očetovskim glasom jima je zbudil vest in ju nagnil k pokori, ker jima je obljubil Odrešenika, ki bo kači strl glavo. Glejte, to je bil prvi misijon božjega usmiljenja. /.../ Bog je ljubil človeške duše in ni nehal skrbeti za zveličanje vseh. Od časa do časa je obudil izvoljene može, svoje svete preroke, ki so z močnim glasom kakor tromba božje jeze dramili ljudi iz grešnega spanja in jih budili k pokori. To je bil tretji misijon, ki ga je obhajal usmiljeni Bog po svojih svetih prerokih nad dva tisoč let v stari zavezi. /.../ Bolj ko je rasel greh na zemlji, bolj je raslo tudi božje usmiljenje v nebesih (prim. Rim 5,20); zakaj Bog je ljubil človeške duše in jih ni hotel pogubiti, ampak zveličati. Zato je Bog Oče, ko so se dopolnili dnevi, poslal obljubljenega Odrešenika, svojega lastnega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak imel večno življenje (Jn 3,16). Glejte, to je četrti in poslednji misijon, ki ga je na zemlji opravil Bog Oče po svojem Sinu Jezusu Kristusu. Ta misijon so po njegovem vnebohodu nadaljevali apostoli in ga bodo nadaljevali katoliški škofje in duhovniki do konca sveta" (II. navadni govor, kako naj se sveti misijon obhaja, Drobtinice 1865-1866).

9. KRŠČANSKI BERAČI

26. 2.

Slomšek je bil dušni pastir vseh. V skrbni pripravi ljudskih misijonov ni izpustil nikogar. Kot skrben oče, ki skrbi za zveličanje vseh svojih otrok, ni pozabil niti na berače, danes bi rekli brezdomce, "klošarje". Nekaj izvirno posebnega je njegov misijonski govor, "poduk", za berače. Te "uboge, hrome, slepe in kruljove", ki so se zbrali k misijonski prenovi, je med drugim ogovoril takole: "Keršansko vboštvo se ima na dveh ramah nositi: prva je pobožnost, druga potrpežljivost. Ako nimaš ene alj pa nobene tih ram, ne prideš v nebesa, če si ravno reven berač. Izveličani so vbogi v duhu, ki radi služijo in pa voljno poterpajo /.../ Čudna je, pa resnična, da vbožci pravico do nebes imajo, in drugim v nebesa pomagajo, sebi pa v pekel. Hudič se beračev naj raji v hudo posluži, da krive in prazne vere med ljudi trosijo, čudeže lažejo, babje vere in pomoči uče, zoper duhovsko in deželno gosposko ljudi šuntajo, ljudi oberajo in imajo grehov, da je strah /.../ Moja rajna mati so me učili vsak dan eden očenaš in eno češena si Marija moliti v čast svetih treh peršon, Jezusa, Marije in sv. Jožefa za srečno zadno uro. Ravno to tudi vam priporočam. Če ravno po tem na kaki parni, v hlevu alj za plotom umerjete, in žive duše pri vas ne bo, Jezus, Marija in sv. Jožef vam bodo pristopili; in če ste ravno revni berači, bodo spremili vašo dušo v sveto nebo, kjer nobenega berača ne bo, nobenih solz ne bolečin. Vse to bo tamkaj minulo in se preobrnilo tudi poštenim beračem v morje večnega veselja" (Drobtinice 1862).

10. DUHOVNIK - "VODNIK ČREDI SVOJI"

27. 2.

Za škofa Slomška je značilno, da je spoštoval in ljubil svoje duhovnike. V vsaki priliki jih ljubeznivo pozdravlja in jim že na začetku škofovanja odkrito prizna, da so oni njegova "tolažba in up". V pogum mu je, da čuti z njimi "vez ljubezni" in pogosto se krepča ob misli na veselje, ki so ga izražali ob njegovem imenovanju za škofa. V vnemi za večjo božjo čast in zveličanje duš Slomšek poudarja in polaga na srce svojim duhovnikom: "Duhovnik bodi razsvetljen v vednosti božji, bodi izkušen tudi v znanostih posvetnih, da bo zamogel biti vodnik čredi svoji /.../ Da bomo prav skrbeli za svoje zveličanje, bodi ljubezen korenina in podlaga našega življenja, ljubezen, ki vse čednosti v sebi združuje in nas Bogu in ljudem omiluje /.../ Luč ugasne, če nima goriva; tudi čednost obnemore, če nima hrane pobožnih vaj. Bratje, iz globočine srca vas rotim, molite, molite pogosto in radi, kakor je Gospod zapovedal moliti /.../ Lomite veselo kruh nebeški gladnemu ljudstvu /.../ Ne bom vas več imenoval služabnikov, marveč prijatelje svoje, ker vse veste, kar sem namenjen storiti med vami. Vi ste moji prijatelji, če boste spolnjevali, kar vam naročam v imenu tistega, ki me je poslal" (pismo duhovnikom ob nastopu škofovske službe 1846).

Slomškova skrb za duhovnike in njegova ljubezen do njih sta prinašali vsej škofiji bogate sadove. Skupaj s svojimi duhovniki je Slomšek čutil, kako lepo je biti "župnik v cvetočem vinogradu". Njegov zgled v odnosu do duhovnikov nagovarja tudi današnje slovenske vernike, naj bi spoštovali in ljubili svoje duhovnike. S svojimi molitvami in vnetim sodelovanjem naj bi jim pomagali, da bodo vztrajali na svoji duhovniški poti in da bodo v prijateljski povezanosti s svojimi škofi z veseljem krepili rast božjega kraljestva med nami.

11. BODIMO PRIJATELJI NAPREDKA K DOBREMU

1. 3.

Smerokaz evangelija je bil Slomšku vedno edini pokazatelj; tudi v časih, polnih vretja in splošne zmede, kot je bilo, na primer, revolucionarno leto 1848. Misli v pismu duhovščini v tistem letu pred dobrimi stopetdesetimi leti se slišijo presenetljivo aktualne tudi v našem "prehodnem" času.

"Sprejmite, predragi sobratje, v viharju tega tako nemirnega časa glas svojega nadpastirja /.../ Vse pod soncem je minljivo in spremenljivo, kakor nam kaže zgodovina teh dni. Kraljevski prestoli in vladavine, ki so jih ljudje gradili skozi stoletja za tisočletja, so se v nekaj dneh, v nekaj urah spremenili v razvaline. Edinole naša sveta katoliška Cerkev, zgrajena pred osemnajstimi stoletji na skali, stoji neomajno trdna. To je naša tolažba /.../ To je sidro našega upanja /.../

1) Bodimo prijatelji napredka, ampak samo prijatelji napredka k dobremu. S krščansko ljubeznijo in sprejemljivostjo podprimo prizadevanja novega časa za ustvaritev novemu času primerne vladavine in sodelujmo tako, da bo povečana civilna svoboda v blagor nam in njim, ki so nam zaupani. Ob vsaki priliki torej izpovedujte vernikom resnico, tako pomembno za naš čas: Čim večja je naša svoboda, tem večja je naša odgovornost pred Bogom.

2) Bodimo modri pri presojanju dogodkov tega časa in varujmo se pred vsako prenašnjostjo v besedi in dejanju, da ne bomo grajali in zavračali, kar se utegne izkazati za dobro, niti preglasno hvalili to, kar se mora dokazati kot koristno šele s časom. Sinovi tega sveta v svoji strastnosti le prevečkrat povzdigujejo danes do neba to, kar bodo jutri teptali v blato. Ne vpregajmo se v isti jarem, da ne bo naša sveta služba zaničevana /.../

3) Bodimo pripravljeni na žrtve, ki jih časovne razmere neusmiljeno terjajo od nas, da bomo lahko s sv. Pavlom rekli našim skupnostim: Ne iščemo vašega, ampak vas. Predpostavljati je, da državne reforme dohodkov duhovnikov ne bodo povečale, ampak zmanjšale. Varujmo sicer svoje pravice, ampak z zmernostjo in ljubeznijo /.../ Vse, kar daje svet, nam je lahko odvzeto; dobrine od zgoraj - resnica, milost in krepost - so svobodne. Če bomo revnejši v časnih dobrinah, bomo tem bogatejši v večnih /.../

4) Pazimo predvsem sami nase in ne bodimo vernikom v spotiko, ampak se jim trudimo biti v vzor v dejanju, ravnanju, ljubezni, veri, čistosti /.../ Z unčo dobrega zgleda bomo bolj koristili kakor s centom lepih besed" (Pastirsko pismo duhovnikom 1848).

12. NEEDINOST KRISTUSOVE CERKVE NAS MORA BOLETI

2. 3.

Škof Slomšek je močno ljubil Kristusovo Cerkev in naravnost trpel je zaradi needinost v njej. Zlasti je čutil, da je ta needinost zarezala bolečo rano med slovanske narode. Zato je s posebnim spoštovanjem častil sveta brata Cirila in Metoda, ki sta prva delovala med slovanskimi predniki kot apostola krščanske edinosti. Da bi nekaj konkretnega pripomogel, je sklenil ustanoviti molitveno "Bratovščino sv. Cirila in Metoda" za cerkveno edinost, zlasti med slovanskimi narodi. V posebnem pismu je Slomšek goreče povabil vse duhovnike in vernike naj bi se pridružili tej molitveni družbi: "Cerkva je na dva velika kosa razceplena in ta nesreča je zlasti britko Slované zadela. Več ko dve tretjini sta odcepleni od debla katoliške cerkve. V prepadu cerkvenega razkolništva je utonola Slovanom zvezda keršanskega izobraževanja, ki jim je v devetem stoletju po splošnem skoz keršanstvo posvečenem pismenskem jeziku tako veličastno zasijala; v tem globokem breznu je zginila Slovanom juternja zarja vzajemnega slovanstva. Srce naroda, sveta vera namreč, je bilo raztrgano, in Kristus nam kaže še dnešni den bolj kakor kedaj raztrgano oblačilo svete cerkve posebno med Slovani, kateri si med seboj stojé tako blizo - in vender tudi tako daleko /.../ Povabim tedaj vse duhovnike in vernike, celo naše odločene brate in sestre v to društvo molitve /.../ Veči kakor bo naše društvo, močnejši bo vojska vojšakov Kristusovih za kraljestvo božje na zemlji. Naše orožje, molitva in dobre dela, ne seka nobenih ran, temuč jih celi, potere vse zadržke, zmaga najsrdečjše sovražnike, pridobi narode in kraljestva, je vselej nepremagljivo in nam je porok gotove zmage tudi čez ledeno razkolništvo; zakaj 'veliko zamore stanovitna molitev pravičnega' (Jak 5,16). In če nam tudi ni dano časa in ure vedeti, ki jo je Oče v svoji mogočnosti za poedinjenje odločil, bomo priče naj čudovitiših spreobrnjenj" (Drobtinice 1863).

13. VERA IN KULTURA SLONITA NA ZGODOVINSKEM SPOMINU

3. 3.

Slomšek je bil človek, ki je stal krepko na realnih tleh. Čeprav je vse gradil na veri in vse nanjo stavil, je vendar jasno vedel, da je vera mogoča samo na osnovi konkretne zgodovinske uresničitve znotraj narodove kulture, da se pravzaprav najuspešneje udejanja po materinem jeziku. Zato je znal vzpodbujati in ceniti spomin na pretekle rodove in osebe, vse od obeh grških bratov naprej, da v sedanjosti ne bi izgubili svoje istovetnosti.

"Kdo od nas Slovencev ne imenuje z veliko častjo in hvalo apostolskih bratov Solunčanov sv. Cirila in Metoda, prvi zvezdi verozakona in našega slovstva? Jezer let svetita vsem Slovanom in bosta svetila našim narodom, dokler ne ugasne matere Slave lepo ime. Sveta vera jima je bila luč, beseda slovenska prva pomoč izobraziti veliki slovenski narod. Sveta vera in pa beseda materina sta tudi nam pravega napredovanja nogi in roki. Zavrži vero, opusti besedo materino - in tvoje napredovanje bo hromo, kruljavo. /.../

Kakor svetle zvezde na jasnem nebu migljajo, tako nas vabijo, nas milo zovejo in mogočno vlečejo rajni naši rodoljubi, rekoč: Vrli Slovenci! ne pozabite, da ste sini matere Slave; naj vam bo drago materno blago: sveta vera in pa beseda materna. Prava vera bodi vam luč, materni jezik bodi vam ključ do zveličanske narodove omike. Naj vam sveti, mladi rojaki, rodoljubnost iz naših grobov kakor večerno sonce, ki se po hribih in dolinah ozira, katere je na svoji poti lepo obsijalo in ogrevalo ter jim dajalo novo življenje. Kakor nam - bo minila hitro vsa posvetna čast tudi vam; za večno slavo torej skrbite! To je rajnih rodoljubov glas, tako na delo vabijo nas" (Slava rajnim rodoljubom in utemeljiteljem našega slovstva, Drobtinice 1862).

14. LJUBEZEN DO SLOVENSKEGA JEZIKA

4. 3.

Slomšek je v svojih bogoslovskih letih poleg teološkega študija z ljubeznijo preučeval slovenščino in se vadil v pisateljevanju. Že prvo leto je postal knjižničar. Njegovo zavzetost za jezik pa kaže tudi to, da je že prvo leto z odobrenjem ravnateljstva začel med sobogoslovci pouk slovenskega jezika, ki ga je vodil kar vsa štiri leta študija in nadaljeval kasneje kot špirtual. V svojem prvem nastopnem govoru, kot prvoletnik v bogoslovju, je svoje sošolce ognjevitno in preroško spodbujal k ljubezni do slovenskega jezika, ki bi ga morali zlasti slovenski duhovniki dobro poznati. Danes pa bi nekaj več tega zanosa in ognja ne škodilo nobenemu Slovincu. Takole jih je nagovarjal: "Izvoljeni zbor slovenskih bratov! Stopim na besednico (govornico) prvokrat pred brate mojega ljudstva. Izvolil sem vas danes v tem času našega preblaženega zbora veselo pozdraviti, kakor poklicane delavce v Gospodov vinograd slovenskega naroda. Pa še enkrat bolj mi srce poskoči, ko vidim toliko mladih, prebranih slovenskih rojakov, mojih bratov, se veselo pripravljati k obdelovanju zlahtnih, lepih pa zapuščenih vinskih trt slovenskih otrok... Skozi naše dežele tečejo Sava, Drava, Mura, Savinja, daleč so narazen, pa se nazadnje prijazno snidejo. Našim rekam bodimo mi podobni: Slovenec je Kranjec, Slovenec Korošec kakor Štajerec, bratje smo drug drugemu. Po potu omike se približujmo drug drugemu in srečen čas, ko bode v jeziku slovenstva ena hiša, eden rod, eno slovenstvo, en govor... Mladi lepi sad bode rasel, katerega bodemo vsadili; že dolgo bode črna zemlja naša trupla krila, daleč v dolgo večnost bomo stopili, in še bode naš trud slovenščini zlahtni sad prinašal" (F. Kovačič, Služabnik božji Anton Martin Slomšek knezoškof lavantinski, Prvi del, Celje 1934, 35-37).

15. MATERNI JEZIK JE NAR DRAŽJA DOTA

5. 3.

Odnos do materinega jezika ni bila samo Slomškova mladostna zagledanost, ampak je ostala stalnica njegovega življenja in dela. O tem priča ena njegovih najbolj znamenitih pridig, ki jo je imel na binkoštni ponedeljek 1838 v Blatnem gradu na Koroškem. Pridigo je posvetil spoštovanju slovenskega jezika. V njej Slomšek tudi takole zastavi svojo besedo: "Med vsemi jeziki mora Slovincam naš materni jezik nar ljubši biti... Materni jezik je nar dražja dota, ki smo jo od svojih starih zadobili; skrbno smo ga dolžni ohraniti, olupšati, ino svojim mlajšim zapustiti. Človeški jezik je talent, katiriga je nam Gospod nebes ino zemle izročil, de bi z njim barantali, ino veliko dobička storili. Kdor svoj matern slovenski jezik pozabi, malopridno svoj talent zakople; Bog bo enbart terjal, ino vsi zaničuvavci svojga pošteniga jezika bojo v vunajno temo potisnjeni. Oj ljubi, lep ino pošten slovenski materni jezik, z katerim sim prvič svojo ljubeznivo mamo ino dobriga ateja klical, v katerim so me moja mati učili Boga spoznati, v katerim sim pervobart svojiga Stvarnika častil; tebe hočem kakor nar drajši spomin svojih rajnih starišev hvaležno spoštovati ino ohraniti, za tvojo čast ino lepoto po pameti, kakor premorem, skrbeti; v slovenjim jeziki moje ljube brate in sestre, Slovence nar rajši vučiti, ino želim, kakor hvaležen sin moje ljube matere, de kakor je moja prva beseda slovenja bila, naj tudi moja posledna beseda slovenja bo /.../ Kakor se je sv. Duh v podobah velikoterih jezikov prikazal, ravno tak naj v vsih jezikih se Bog hvali ino časti, v lepi slogi, zastopnosti ino keršanski ljubezni. Ino kakor je Bog sv. Duh vse narode ino jezike v svojo sveto cerkev poklical, ravno tak bo tudi enkrat vse svoje zveste služabnike v svojim učenim kraljestvi združil" (Drobtinice 1849).

16. NE POTEPTATI V SMETI MILEGA JEZIKA MATERNEGA

6. 3.

Slomšek ni mogel svojega odnosa do slovenskega jezika, ki ga je doživljal kot božji dar, nikoli zatajiti. Da se njegova vnema zanj tudi ob koncu življenja ni zmanjšala, neizpodbitno kaže v svojem "Poslednjem sporočilu" na duhovnih vajah v Rogaški Slatini (leta 1861): "Tudi naš slovenski jezik je božji dar, nam Slovincem

izroččen, ne zato, da bi ga zanemarjali, po namarščini celo zgubili in sebe s svojim narodom ponemčili, Lahi ali pa Madžari postali. Božja volja je, naj bi svoj materni jezik čedili, lepo obogatli; naj bi tudi Slovenci v olikanem jeziku božja dela veselo premišljevali in čedalje lepše in lepše v svojem nam od Boga danem jeziku hvalili tolikanj dobrega Gospoda /.../ Opominjam in prosim vas, moji bratje Slovenci in učitelji našega rodu, ne dajmo nemškutarjem življa našega zatreti, ne dopustimo pogasiti iskre domače ljubezni, ne poteptati v smeti milega jezika maternega /.../ Ljubimo v prihodnje svojo domovino, ljubimo svojo besedo materno, pa ne le v besedi, temveč v djanju in resnici, iz čiste ljubezni do Boga in pa do svojega rodu!" (Zbrani spisi IV, 285-286).

Slomškova beseda velja tudi nam. Na nam lasten način smo dolžni ljubiti svoj narod in materin jezik, spoštovati zgodovino našega naroda in njegovo kulturo, ne da bi pri tem sovražili druge narode in jezike.

17. DOMOVINSKA LJUBEZEN

8. 3.

Enako kot materin jezik je Slomšek čislal domovino, do katere naj bi vsak imel spoštljiv in v krščanski veri utemeljen odnos. V svojem vzgojno-pedagoškem spisu "Ponovilo potrebnih naukov za nedeljske šole na kmetih" je Slomšek zapisal o ljubezni do domovine nekaj za vse čase veljavnih misli: "Tista dežela, v kateri je kdo bil rojen ali izrejen ali v kateri stanovitno prebiva, se imenuje rojstna ali domača dežela, domovina, očestvo ali očevina /.../ Vsakdo dobiva od svoje domovine mnogotere in velike dobrote. Zato je vsak prebivalec svoji domači deželi hvalo, ljubezen in pomoč dolžen. To hvaležnost, ljubezen in pomoč imenujemo sploh domovinsko ljubezen /.../ Če pa tudi prigodbe svoje domovine v srcu čutimo, ji dobro želimo in smo pripravljeni, k pridu domovine po svoji moči pomagati, je vendar le sam ljubi Bog, kateri zamore domovini vse, kar ji k časti in sreči služi, dati, vse hudo in nesreče od nje odverniti, jo blagodariti in osrečiti. Kdor svojo domovino resnično ljubi, bo tedaj tudi svoje želje za srečo domovine k Bogu pošiljal, večkrat bo presrečno za njo molil. Molimo tudi mi večkrat za svojo domovino in prosimo Boga, od katerega vse dobro pride, naj blagoslovi njo in njene prebivavce" (Zbrani spisi IV, 187.190).

18. DREVESNICA ČLOVEŠKE SKUPNOSTI

9. 3.

Zanimivo je slediti Slomškovi presoji časa in vlogi zakramenta sv. zakona in družine v njem. Leta 1850, torej neposredno po revolucionarnih letih, v katerih je liberalizem začel svojo zmagovalno pot po Evropi, je na letnih duhovnih vajah svojim duhovnikom razkrival glavne pasti novih politično-(ne)kulturnih tokov. Med največje nevarnosti liberalističnih idej je prišteval njihov odnos do družine in zakona, kar je bila zanj ena največjih nevarnosti za prihodnost Evrope. Zato je duhovnike vzpodbujal k večji gorečnosti v zakonski in družinski pastoralni. Če se zazremo v prenovitvene smernice vseh slovenskih škofij in v sinodalno dogajanje, bomo hitro opazili podobne poudarke.

"Najpomembnejša drevesnica človeške skupnosti, enako pomembna in sveta za Cerkev in državo, je zakon. Naša velika skrb mora biti ljudem pomagati, da bodo ohranjali ta stan v veliki časti, kjer pa je že potonil, pa ga moramo spet dvigniti. Če bo ta ustanova družbe zdrava in bodo njene obveznosti zvesto in zavestno izpolnjene, bo človeštvo v koreninah ozdravljeno. Kajti prav zakon je tista točka, v kateri se vezi družine, domovine in Cerkve najnežnejše in najbolj notranje povezujejo. Da bi krščanstvo v Evropi čimbolj gotovo in hitro uničili, so se njegovi sovražniki zagnali v osrednjo točko življenja, v družino, ki je princip življenja družbe; podobno kot spretni ubijalec, ki svoje bodalo ne usmeri v rame žrtve ampak v srce. Božji zakrament svetega zakona, vzvišeni piedestal, ki družinsko skupnost povzdigne nad zemljo in nebo, je najprej v Franciji postal gola pogodba delovanja."

19. REŠITEV EVROPE PO SLOMŠKOVO

10. 3.

Število izvenzakonskih skupnosti in samo civilnih zakonov, pred čemer je Slomšek tako svaril, se je v naših časih neverjetno pomnožilo. Morda se nam zdi pretirano, ko zgolj civilni zakon imenuje "propad moralnosti". A pokazalo se je za dejstvo, da je miselnost, ki stoji za tem pojavom, izredno uničujoča in je izraz skrajno liberalistično usmerjenih idej v vsakdanjih odločitvah tudi kristjanov, ki imajo izredno hude posledice pri vzgoji. Svojo tragičnost pokaže takšno prepričanje v naslednjih generacijah. Slomškova bojazen je bila, vsaj tako se zdi, še kako upravičena in njegova beseda, morda za naša ušesa preveč radikalna, je dobila vso svojo potrditev. Veljalo bi se držati njegovega nasveta, da se je potrebno zla lotiti pri korenini.

"Če želimo zlo ozdraviti v korenini, se moramo izogibati zgolj civilnega zakona. Da se reši Evropa, se mora zakrament zakona prav ohranjati. Ponižajmo zakon na navadno civilno zvezo in z enim udarcem bo nebeška zveza moža in žene postala poganska in tako je tok rodov že v svojem izviru zastrupljen. Ni še odločeno, ali bo francoska zakonodaja pod vplivom divjega vpitja radikalnih strank, ki nad vse poudarjajo civilni zakon, to

kloako moralnosti sprejela. Vsekakor bo to obžalovanja vredno, če se bo zgodilo. Naša naloga ostaja večati in dvigovati zavest o vzvišenosti zakramenta svetega zakona. Hkrati pa ne smemo našim ljudem oteževati vstopa v ta stan, če le imamo neko gotovost, da gre za krščanski zakon in če zanj prosijo. S pomočjo krščanskega zakona bomo proletarijatu, ki se kviri, izdrli trn prekletstva, ki ga skoraj redno izvenzakonski otroci nosijo na sebi. V boju proti divjemu zakonu moramo nastopiti združeno, vsaki izvenzakonski skupnosti napovedati vojno in je za nobeno ceno ne dopustiti v naših skupnostih. Slab vzgled vleče nase kot kuga: če trpimo enega, mu bo kmalu sledilo deset drugih. Na žalost imamo okoliše, kjer se kmetje nočejo več poročati, kajti v divjih zakonih se počutijo bolj svobodno in lagodno; ne mislijo pa na konec. Cerkev ima dovolj sredstev, da te divjake oplemeniti, če seveda dušnim pastirjem ne manjka gorečnosti in odločnosti."

20. POROČNE LITANIJE

11. 3.

Kako je Slomšek razumel usodnost problematike zakramenta svetega zakona in družine, je mogoče spoznati iz njegovega neutrudnega prizadevanja za dobro daljno in bližnjo pripravo na zakon. Daljna priprava naj teče vzporedno z vso drugo vzgojo vsa leta doraščanja in zajema vsa temeljna področja življenja. Praktično je to zasnoval v svojem učbeniku za nedeljske šole "Blaže in Nežica v nedeljski šoli". Bližnja pa je v letih pred poroko, v kateri naj bi se mlad človek pripravil in usposobil za: zakonsko zvestobo, za uspešno pogovarjanje in reševanje skupnih problemov, za gospodarnost, za krščansko vzgojo otrok in za vzajemno skrb za zveličanje. Za sam obred sklenitve zakramenta zakona je sestavil tudi posebne "poročne litanije", ki na poseben način izražajo duha njegove miselnosti o tem zakramentu, ki naj bi rešil Evropo moralnega propada. Zmolimo jih z njim, ki nas iz nebes podpira pri tem prizadevanju:

Bog Oče, ki si sveti zakon v rajju ustvaril,

Bog Sin, ki si sveti zakon k zakramentu povzdignil,

Bog Sveti Duh, ki sveti zakon posvečuješ ino v svoji
milosti obdržiš,

Sveta Marija, zakonskih preljubezniva Mati,

Sveti Rafael, zakonskih sveti varuh,

Sveti Jožef, zakonskih mogočen priprošnjik,

Sveti Joahim, zakonskih sveti prijatelj,

Sveti Abraham, zgled zakonske pravičnosti,

Sveti Job, zgled zakonske potrpežljivosti,

Sveti Tobija, zgled zakonske bogaboječnosti,

Sveti Zaharija, zgled zakonske pobožnosti,

Sveta Suzana, zgled zakonske zvestobe,

Sveta Ana, zakonskih mogočna priprošnjica,

Sveta Elizabeta, zakonskih ljubezniva prijateljica,

Vsi svetniki in svetnice božje, prosite zanju!

Bodi jima milostljiv, prizanesi jima o Gospod!

Pred vsem hudim obvaruj ju, o Gospod!

Pred vsem grehom,

Pred nesrečnim zakonom,

Pred nevrednim prejetjem tega zakramenta, obvaruj ju!

Pred nekrščanskim "ajfranjem" (ljubosumjem) ino
sovražnimi besedami,

Pred nečistostjo ino zakonsko nezvestobo,

Pred prešuštvovanjem ino razusdanim življenjem,

Pred nesrečno in večno smrtjo,

Jezus, ti Sin božji, prosimo te, usliši nas.

Ki si sveti zakon v Kani Galileji s prvim čudežem počastil,

Ki sveti zakon s potrebnimi "gnadami" obdaruješ,

Da ženin in nevesta vredno v sveti zakon stopita,

Da svoje dolžnosti po tvoji sveti volji zvesto izpolnita,

Da v zakonu lepo zdržno in po krščansko živita,

Da eden drugega k dobremu opominjata,

Da slabosti eden drugemu potrpežljivo prizanašata,

Da otroke skrbno za božje kraljestvo redita,

Da za svojo hišo v božjem strahu skrbita,

Da sveta služabnika do konca ostaneta,

Da po tem življenju v nebeško svatovščino prideta.

(Mnemosynon slavicum)

21. DOBRA KRŠČANSKA VZGOJA

12. 3.

Iz Slomškovega delovanja in oznanjanja je čutiti, kakšno nenadomestljivo mesto daje družini. Zato je naravnost karizmatično živo doživljal tudi nevarnosti, ki so tej temeljni ustanovi grozile. V marsičem je tako sodoben, da se bomo čutili nagovorjene kar v prvi osebi, čeprav so njegove besede stare že več kot sto let. V Št. Andražu je leta 1846, ko je prevzel lavantinsko škofijo, pisal staršem o pomenu družinskega življenja, vzgoje in pedagoškega vzgleda ter jih imenoval svoje prve in najpomembnejše sodelavce pri skrbi za božji vinograd: "Vaš dom, vi stariši ljubi, naj bo za vaše otroke, ki so žlahtne mladike vinograda Kristusovega, prva šola, da jih v krščanskem nauku skrbno poučujete in po krščansko vzgajate. Dobra, krščanska vzgoja otrok mi največ na srcu leži. Po boljših ljudeh skrbimo za boljše čase." Da ne bi ostal pri splošnih pozivih, jim ponudi štiri praktične pripomočke. "Štiri pripomočke imate, preljubi očetje in matere, svoje otroke prav vzgojiti, ki so otrokom toliko potrebni, kakor vam vsakdanji kruh. Prvi pomoček dobre vzgoje je poučenje, da otroke vsega učite, kar je potrebnega vedeti mladim ljudem, in se njihovim letom prilega. Preljube matere, ki svojo deco na prsih imate, Jezusa ljubiti jih učite, kolikokrat jih dojite, in jim skrbno pravite, kakor hitro se zavedajo, kako je tudi Jezus malo dete bil, trpel in umrl iz ljubezni do nas. Vi očetje, kedar prvi košček kruha svojemu otroku urežete, k nebesom mu pokažite, kjer dobrotljivi Oče prebiva in otroku kruheka daje. Kakor se sončni žarki sadja primejo in ga zrumenijo, ravno tako se bo srce otrok, mehko ko vosek, vnelo ljubezni božje, ki jim vse žive dni ugasnila ne bo. Vse človek rad pozabi, vse pozemeljsko lahko izgubi, le materin nauk pa očetova svaritev mu ostaneta vse žive dni.

Drugi pomoček, otroke čedno vzgojiti, je posvarjenje, kedar kaj zagrešijo. ... Skrbite, očetje in matere, vzgojitelji in učitelji, da mladih ljudi sveta sramežljivost ne zapusti, in skrbno otroke svarite. ...

Draga reč je šiba strahovalka pri hiši, tretji pomoček; zakaj kjer strah božji gospodari, tam so bogaboječi pridni otroci doma. Vsaka krščanska hiša, kjer so otroci, naj dvojno orodje ima: sveto razpelo ali križ na steni, pa šibo v kotu. Kar beseda ne zda, naj šiba pripomore. Srečni otroci, katere mati in očetje tepejo; ne bo jim tuja palica pela" (Pastirsko pismo ob nastopu škofovske službe 1846). Iz besedila lahko začutimo, da Slomšek ni zagovarjal pretepanja otrok, ampak mu je palica simbol trdne (ne trde) vzgoje, ki otroka obvaruje, da bi ga kasneje druge ustanove, kot so popoljševalnice in zapori, morale "učiti" prav živeti. Če palico postavlja ob križ, je gotovo ne moremo razumeti preprosto kot orodje pretepanja, marveč orodje vzgojnega svarjenja.

22. MATERINE BESEDE IN OČETOV NAUK

13. 3.

Tudi ob prihodu v Maribor je na prvo mesto v svojem pastirskem poslanstvu postavil prenovitev družinskega življenja in vzgoje. V njegovih besedah se spet zrcali velika občutljivost in poznanje človeške duše, ki težko nadoknadi, kar je zamudila v najnežnejših letih. Zato uči starše, kako naj vsako opravilo povežejo z božjo prisotnostjo in otroke tako praktično uvedejo v življenje v božjem okolju, v katerem so materine besede "jutranja zarja", očetov nauk pa "jutranje sonce" človekovega otroštva. "Bodite pridni vi očeti in matere ljube; v rokah vaših so otroci, žlahtne mladike Gospodove. Mati, ki malo dete dojiš, vtisni mu v srce gorečo ljubav do Jezusa; in kedar po zimi predeš na klopi sede, popevaj otroku svete pesmi in uči ga lepo moliti. Materin nauk je deci jutranja zarja." V vzgoji, kjer je "klic po očetu" vedno bolj glasen, je Slomškova praktična vzpodbuda očetom, še kako dobrodošla: "Pa tudi oče ne pozabi, da te je Bog otroku za prvega učitelja dal. Zvečer po dokončanem delu se vsedi za mizo, pozovi deco in vprašaj, kaj so se učili, ali so molili lepo. Ob nedeljah in svetkih vodi otroke k službi božji, pelji jih popoldne na polje ali pa na vesele vinske vrhe, kaži jim božja čuda in dobrote, naj hvalijo Očeta, ki je dober, in brezkončno njegovo usmiljenje. Očetov nauk je deci jutranje sonce. Blagor otrokom, ki imajo skrbne bogaboječe starše; rastli bodo kakor sadunosno drevje za potokom milosti božje, ki rodi obilno sadu v svojem času. ... Pridni Gospodovi hišniki bodite, vi gospodarji in gospodinje krščanske; vas je Gospod svoji družini za škofe postavil, pravi sv. Avgustin. Čujte in varno pazite, da vam sovražnik, če bi vi spali, ljulke med dobro pšenico ne priseje. Ne molčite, kedar hudobni jezik med vašo družino pohujšanje trosi. Varujte svojo družino greha skrbnejše ko ognja, da Bog pri vaši hiši žaljen ne bo" (Pastirsko pismo ob prenosu škofovskega sedeža v Maribor, 1859).

Naobrnilo te Slomškove misli nase in na naš čas, ujemimo njihovo aktualnost in v duhu teh misli odgovorimo na zahteve, ki jih pred nas postavlja sedanjí trenutek.

23. ŠE NEKAJ STARŠEVSKIH SKRBI

15. 3.

Iz Slomškovih besed staršem je razvidna njegova treznost in zasidranost v realnost življenja. Ne boji se izpostaviti težke situacije in očetovsko opozori na posledice določenega ravnanja, ki ni v skladu s krščanstvom. Morda se nam danes zdijo nekatere njegove besede trde, a nam tudi sedanje izkušnje priča, da je imel vendarle prav. Odločno je pokazal usodnost nepošteno pridobljenega imetja, neurejenih zakonov, slabe družčine, pohotnosti, vsega, kar nasprotuje resnični pobožnosti. Naj nam še enkrat spregovori kot vzgojiteljem.

"Skrbite otrokom za poštenje. Sirote so otroci nezakonskih ... - Reve so otroci očitnih grešnikov, pijancev, zapravljalcev, goljufov, tatov, razbojnikov ali pa samomorilcev. Jabolko daleč od debla ne pade, pravijo, in le prerado trnje otroke pika, ki so ga nepošteni starši sadili ... Ne zapuščajte otrokom ne krivične zemlje, ne krivičnega denarja; en krivični krajcar deset pravičnih požre ...

Skrbite otrokom za varuhe. Prvi varuh je otrokom strah božji. ... Učite jih greha se bolj varovati ko smrti ... Drugi varuh nedolžnih otrok je sramežljivost, ki nedolžno lice rdeče stori, kadar kaj nespodobnega sliši ali vidi ... Sramežljivost je devištva sveta varuška. Tretji varuh nedolžne mladine za dušo in telo je sveti Angel varuh, vsakemu od Boga poslan, da ga vodi, opominja, svari in varuje; naj ga le človek posluša ...

Skrbite otrokom za pošteno tovarišijo. Ne dajte jim se potepati; sami jim izberite poštene tovariše in tovarišice, naj se z njimi razveselijo, igrajo, skačejo ... Glejte pa skrbno, kaj otroci počno; ena grintava ovca vso čredo okuži. - Odrašenim oskrbite dobro službo per poštenih ljudeh, pa tudi ob časi poštenega tovariša ali tovarišico za zakon. Toda ne siliti, temveč le svetovati v službo ali pa v zakon je staršev prava pravica. Prisilena reč dobra ni; pa tudi po cesti pregrehe se prava sreča ne sreča ..." (Drobtinice 1846).

24. UVAJANJE OTROK V POBOŽNOST, DELAVNOST IN POŠTENOST

16. 3.

Med vsemi vzgojnimi cilji Slomšek postavlja najvišje verske drže: predvsem drže pobožnosti, poštenosti in delavnosti. Zato ne neha vzpodbujati staršev in drugih vzgojiteljev, da naj tudi vso drugo vzgojo usmerijo v smer graditve odnosa med otrokom in Bogom.

"Skrbite otrokom za pobožnost in češčenje. Pobožnemu kristjanu so potrebne tri svete reči: prvič vsako jutro in vsak večer moliti. Rajši pustite živino brez krme, kakor otroke brez molitve. Ne veliko; le sveti križ, pa dober namen storiti jih iz mladega navadite. Druga reč pobožnemu kristjanu potrebna je, vsako nedeljo in zapovedani praznik službo božjo obhajati ... Otroci izdivjajo, če malokdaj v cerkev pridejo ... Gorje staršem, ki sami v nebeško kraljestvo ne gredo, pa tudi otrokom branijo. Tretja reč pobožnemu kristjanu potrebna je pogosto prejetje svetih zakramentov ... Pogosta spoved jih bo skrivnih sovražnikov obvarovala, skrivne zanke raztrgala, zapeljevanje premagala, jih posvarila in podučila v takih rečeh, v katerih starši ali ne vedo ali ne morejo. - Pogosta sveta spoved je roka božja za mlade ljudi; pogosto sveto obhajilo pa studenec nebeški ... Mlado srce hoče ljubiti; ako ne ljubi Jezusa, ljubi pregrešni svet ...

Preljubi očetje in matere ve! sreča ali nesreča prihodnjih dni v vaših rokah leži, in to so vaši otroci. Kakor jih boste vzredili - take čase, slabe ali dobre bomo imeli mi - šibo krvavo ali zlato krono pa vi po svojih otrocih. Vsaki dan prositi v svetem očenašu, naj bi Bog uslišal vaših sedem prošenj, ki jih Gospodova molitev ima; oh, prosim vas v imenu svetega Boga, uslišite tudi vi sedem prošenj za dobro rejo otrok ... Le za trojno suknjo otrokom skrbite: za poštenost, delavnost in pobožnost; vse drugo jim bo navrženo; - za to vas prosim" (Drobtinice 1846).

25. ŠOLO OŽIVETI

17. 3.

Slomšek je eden najpomembnejših pedagogov v zgodovini našega šolstva. Njegov pogled na šolo visoko presega marsikatero sodobnega, ki bi tej ustanovi rad priznal le izobraževalno nalogo. Mnoge njegove misli so lahko koristne, predvsem pa v vzpodbudo tudi današnjim učiteljem, saj so tako svetle in jasne, da lahko poživijo učitelja in učenca tudi na prehodu v tretje tisočletje: "Kakor ljubo sonce zemljo oživlja, katero osije, tako naj vsak učitel šolo oveseljuje, v katero pride. Učenik mrtev ko les in mrzel ko led - učenci pa živi ko ogenj, se slabo stikajo; srca učencev se učeniku tako dolgo odmikajo, da šola zmrzne, nauka cvet pomrje in dobrega sadu ne da. /.../ Veliko znati, pa maloprida ravnati, žali Boga in škodi ljudem /.../ O setvi ima sonce sijati, da se da lepše orati in njiva čedno obdelati; bodi, učitel, tudi ti pri nauku vesel in dobre volje, kar je prav. Povedal sem ti torej mnogo za smeh, to da brez greha. - Naj tudi dobro setvo o pravem času pohleven dežek pomoči in porosi, za toliko hitreje se ozeleni. Rodoviten dež na razložen in v srce položen nauk so gorke solze. Mislim, da bi te tudi vmes solze posilile, če nisi prekamnitega srca, ki čitaš alj čuješ tih knjižic vesele in žalostne reči.

Mladini naj bolj potreba je modre šole za srečno življenje - učitelu čez vse potrebno znati šolo na pošteno življenje modro ravnati - kazati svojim učencem življenja srečno pot - jim vedoma praviti, česar držati svoje žive dni, da bodo kakor Blaže in Nežica srečno hodili /.../ V spoznanju božjem čedalje bolj napredovati, po

spoznanju koristnih reči modreje ravnati, po ravnanju pa tudi v vsej čednosti rasti: to je naše šole svet namen" (Blaže in Nežica v nedeljski šoli, 1857).

26. OJ ZLATI ČAS

18. 3.

Slomškova marljivost in delavnost sta bili prav pregovorni. Vse od rane mladosti se je naučil izkoriščati čas za koristne in potrebne stvari. Zato tudi kot učitelj ljudstva ni nikoli izpustil prilike spregovoriti o času kot enem izmed velikih božjih darov, ki ga nikar ne gre zapravljati: "Naše najdražje blago je čas; in vendar ga največ zgubimo, dokler ne prerajamo, koliko zlatega časa po nepotrebnem zamudimo. Kdor vsak dan eno minuto zamudi, koliko zamudi v enem tednu? Koliko v enem letu? Odgovor: Zapravi v tednu sedem minut, v letu šest ur in pet minut. Ako vsak dan pol ure praznuješ, koliko v enem letu časa zgubiš? Odgovor: Zamudim v enem mesecu petnajst ur, v enem letu sedem dni, štirinajst ur in trideset minut. Če vsak dan eno uro zamudimo, koliko v petdesetih letih izgubimo? Odgovor: Zapravimo v petdesetih letih dve leti, trideset dni in deset ur. V resnici velika izguba zlatega časa! Hočemo torej zapeti:

Oj zlati čas!
Minuta, ki minila,
se ne bo povrnila,
kar časa zamudiš, ga vekomaj zgubiš.

Oj zlati čas!
V mladih letih setev,
bo v starih dobra žetev;
če pridni bodemo,
nam nikdar žal ne bo.

Oj zlati čas!
V mladosti kdor praznuje,
na stare dni zdihuje;
lenuha brat je glad,
in potepuha tat.

Oj zlati čas!
Le danes si pomagaj,
na jutri ne odlagaj;
ne veš, če doživiš,
kar danes zamudiš.

Oj zlati čas!
Kdor čas svoj prav obrne,
se s čednostjo ogrne;
lepota sivih las
je prav obrnjen čas.

Oj zlati čas!
Vse žive dni se trudi
in časa ne zamudi;
počivati sladko
potem v nebesih bo.

(Drobtinice 1851)

27. RED VODI K BOGU

19. 3.

Slomšek je v življenju veliko naredil, in to na sebi in v svetu okoli sebe. Zgodaj mu je bila dana milost, da je uvidel ne le koristnost, marveč naravnost nujnost reda v življenju. Ta življenjska resnica je danes ena najtežje sprejemljivih. Zato ne bo odveč, če spet obnovimo nekaj iz Slomškove zakladnice redoljubnosti: "Vsak človek zase je samemu sebi majhen svet. Vsak človek je zase svetovni regent, vsak ima za sebe vajeti v rokah za dobro

ali za gorje. Modro samega sebe vladati, svoje kraljestvo dobro voditi je za človeka prva in najvažnejša umetnost. V svojem lastnem kraljestvu prav in uspešno ukazovati, je znanost vseh znanosti.

In vendar je malo ljudi, ki znajo tako vladati, le malo jih je, ki se bavijo s to vladarsko znanostjo. Kdor ne ume tega vladanja, tega vržejo s prestola njegova lastna nagnjenja in divjajoče strasti ga preganjajo kakor ubežnega kralja brez dežele in oblasti. /.../ Vsak človek je ali kralj ali suženj v svojem kraljestvu. Od njegove svobodne volje je odvisno, da prejme ali kraljevo žezlo ali suženjske verige. Kdor hoče v svojem kraljestvu biti kralj, se naj nauči modrega vladanja po naslednjih pravilih:

1. Nikoli si ne prisvajajmo navad ljudi kot življenjsko pravilo /.../

2. Navadimo se v svojem vsakdanjem življenju na pameten red. Ordo dux ad Deum et quae a Deo sunt, ordinata sunt. Tantum in inferno nullus ordo! (Red vodi k Bogu in kar je v Bogu je urejeno. Samo v peklu ni reda! - Avguštin). Ne bila bi ne modrost in ne prava svetost, danes živeti trdo, jutri pa mehkužno, danes biti marljiv, jutri zanikrn. Motenje reda rodi grom v zraku, potres v osrčju zemlje, brodolom na morju, prepir in razprtije v družbi, bolezen v človeškem telesu, nravno pokvarjenost v naši duši. Samo po redu se gradi trdno poslopje, samo red pospešuje srečno življenje družbe in posameznika, zavaruje naše blagostanje in napolnjuje naše srce z veseljem /.../

3. Ako hočemo biti vladarji v svojem kraljestvu, priborimo si zmago nad samim seboj... Navadimo se vladati samega sebe, da bomo znali vladati druge! /.../

4. Navadimo se svoj čas z natančnim izpolnjevanjem dolžnosti prijetno preživljati z menjajočimi poklicnimi opravili, da nas ne bo nadlegoval dolgčas /.../ Prazna zaposlitev, prazna zabava, nam pusti dušo prazno.

5. Privoščimo svojemu telesu potreben mir, potrebno okrepitev tudi našemu duhu. Čuvajmo pa se skrbno vsakega mehkuženja. Natančno si določimo čas za počitek in uro vstajanja /.../" (meditacija Ordo dux ad Deum).

28. TROJNO ZLO V DEŽELI

20. 3.

Vzrok, zakaj je Slomšek k Sv. Jožefu nad Celjem pripeljal lazariste, je med drugim razodel v pridigi (1852), ki jo je takrat imel prav tam. Čutil je, da je v deželi trojno zlo, proti kateremu se je nujno potrebno boriti z vsemi silami. Takole je pridigal: "Čemu takšna družba? /.../ Delovati proti zlu nevere in indiferentizma na prižnici, v spovednici, v bolnišnicah kakor ob bolnišničnih posteljah, to je, moji visoko spoštovani misijonarji, vaša velika naloga /.../ Druga grozeča nesreča našega časa je fini socializem, izrodek uživaželjnega, kakor je njegov dvojček, surovi komunizem, otrok delomrznega človeškega razreda /.../ Nesreča, ki použiva mozeg narodom in požira svoje lastne otroke /je revolucija .../ Njen oče je nepokorščina, njena mati nezadovoljnost, njeni otroci splošno ubožanje, revščina in beda /.../

Proti tem uničujočim pojavom se želimo skupaj boriti ne toliko z besedo ampak raje z zgledom evangeljskega uboštva, kakor nam naroča Gospod: "Če hočeš biti popoln, prodaj kar imaš in daj ubogim..."

Zgled herojske in popolne predanosti Bogu in njegovemu kraljestvu bo vir novih moči, da bomo zvesto spolnili zapovedi našega Gospoda in evangeljske svete čistosti, uboštva in pokorščine. Pa pravijo, da je svet utrujen in Evropa nima bodočnosti... Slomšek odgovarja: "Bog vedno znova pošilja Svetega Duha,, ki prenavlja obličje zemlje. To se je zgodilo takrat, ko je 12 galilejskih ribičev poneslo evangelij v svet; to se je zgodilo po preseljevanju narodovo, ko so nastopili veliki misijonarji, ki so zbeganim in utrujenim narodom prinesli božji mir in blagoslov. To se je zgodilo v 16. stoletju, ko je nastopil Vincencij Pavelski, ta veliki apostol ljubezni, ki z vašim prihodom v našo škofijo, spoštovani bratje, postaja rešilni angel naše dežele..." (prim. F. Kosar, A.M.Slomšek, Fürstbischof von Lavanat, Maribor 1863, 221-225)

29. BESEDA O PITJU IN NESREČI ALKOHOLIZMA

22. 3.

Znano je, da Slomšek ni bil nasproten vsakemu pitju alkoholnih pijač, saj je o vinu znal povedati marsikatero dobro in pohvalno besedo. Res pa je, da je zelo jasno zaznal problem alkoholizma, ki je že takrat bil pereč med Slovenci, kot je še danes, in da je veliko storil, da bi preventivno vplival na izboljšanje stanje pri mlajših generacijah. K temu lahko štejemo tudi kar dve pastirski pismi, ki sta bili namenjeni tej temi. V njih nagovarja svoje sodobnike in nas danes takole: "Bog je vam Slovincem na Štajerskem ljubo vinsko trto dal, naj bi bila starim in mladim v veseje; vam je pa tudi preteklo leto slabo letino poslal, da ste malo vina pridelali, naj bi ljudje božji dar bolj spoznali, se stregli in naučili ljubo vino po pameti piti. Ali kaj ljudje počenjajo? Namesto vina pijejo žganje, in pijani udeležujejo, da se Bogu usmili! Tak glas iz mnogih krajev prihaja, se po cesarskih sodnijah čuje in tudi v dnevnikih ali novicah bere - Oj Slovenci! tudi vam žalostna pesem velja, katero je prerok Izaija razuzdanim Judom pel" (Duhovsko-pastirski glas velike nesreče varvati ljube Slovence, 1851).

"Nekdanji neverski malikovalski dobrovoljci so med vsemi tri malike mesa s svojim razbrzdanim dejanjem častili: Bakha, malika pijancev, Slado, malikinjo nečistosti, in pa Merkurja, denarja, tatov in goljufov boga. Ti

trojni maliki se tudi med nami po nekrščanskih pivnicah častijo. Nekrščanski krčmarji jim strežejo, malopridni pivci in pivke jim pa služijo ter jim darujejo premoženje in poštenje, zdravje in življenje, telo in dušo. Po malikovalsko grešijo, ki bokal za bokalom tako dolgo popivajo, da pamet izgube, govorijo pregrešne reči, in jih noge več ne neso. 'Pekel bo svoje žrelo odprl', pravi prerok Izaija, in bo tiste požrl, ki se v pijanost podajajo in pozno v noč pijejo. Požrl bo pekел pa tudi krčmarje, ki takim pijancem natakajo in prigovarjajo; oni so vseh grehov deležni, ko jih pijanci pod njih streho, po potu in doma storijo. 'Pijanost je gola pregreha', uči sv. Avguštín; 'ona je mati vseh grehov in hudobij'" (Sv. Krizostom) (Beseda krčmarjem).

30. NESREČA ZVRHANE MERE

23. 3.

Med socialnimi problemi, na katere je bil Slomšek posebej občutljiv, se mu je zdel eden najresnejših prav samomor, ki je bil že v njegovih časih med Slovenci očitno pogost. Ker smo glede tega še vedno visoko nad evropskim povprečjem, nas njegove ugotovitve in skrbi še vedno nagovarjajo. "Kadar sveta vera umira, hudobija raste, rastejo tudi samomorilstva, za človeka največja hudobija, nesreča zvrhane mere, katero v misel vzeti naj nas bo strah; zakaj peta zapoved božja prepove: 'Ne ubijaj, ne smrti (ne ubijaj) drugih ne sebe, ne polahoma ne mahoma!' Bog je človeku življenje dal, le Bog ga ima pravico vzeti /.../ Ako sonce prav vroče sije, da celo kipi, in tebi od čela kaplje, ti pa porečeš: Mi je prevroče; mi ni na soncu prestatí; bom pa v gorečo apnenico skočil, da se bom ohladil - ali ne bo vsakdo rekel, da si obnorel? Tako skoči vsak samomorilec v grozovitno apnenico večnega ognja in si življenje prikrajša. Le v senci usmiljenja božjega revež od vročine potivnih dni življenja našega dobro počije, revež, ki živo vero in trdno zaupanje ima. Kdor pa kaj takega zine ali premišljuje, daja hudiču las, iz katerega bo tolsto vrv spletel, na katero ga bo v strašni pekел potegnil. Bog nas obvaruj takega! /.../ Tako človek sam sebe umori, samo tak, v katerem prave vere, trdnega zaupanja ali pa čiste krščanske ljubezni ni. Kjer pa teh treh božjih čednosti ni, tudi zveličanja ni. Ne pukša ne vrv ne voda ne ogenj, ampak zveličansko znamenje svetega križa nam pomaga in nas k nebesom približa. /.../ Ne reci, da nisi za nič na svetu. Ako drugega ne moreš, pa trpi; tudi trpljenje Bogu dopade, pomaga tebi in drugim ljudem. Pri vsaki stopinji že najdeš kaj dobrega storiti, še kako slabost opustiti; le išči in boš našel toliko, da še umreti utegnil ne boš" (Drobtinice 1846).

31. ZDRAVA PREHRANA

24. 3.

Nadvse sodoben je bil Slomšek v svojih nasvetih glede prehranjevanja, čeprav ni zahajal v skrajnosti. Bi pa njegove nasvete mogli tudi danes s pridom uporabiti ob vseh mogočih in nemogočih reklamnih dietah. "Najužితnejša hrana je kruh, ako je dobro pečen. Kruh stare peke je zdrav, novopečen škodljiv /.../ Otrokom toplih štručk ne dajaj. Ako so ravno zabeljene, želodec jih bo od njih bolel /.../ Zelje in sočiva zabeljena, kar je prav, človeku bolj teknetá kakor samo meso. Mesojedci ne dočakajo starih let, ker se jim kri pokvari. najboljši kuhar je glad ali izstradan želodec /.../ Uživaj po meri in počasi, dobro prežvečaj in po malem požiraj /.../ Jenjaj poprej, ko se nadovoliš. Hočeš prav in dolgo zdrav biti, vsak mesec enkrat se prav izpostí in izgledi. Pameten post je oče zdravja; zato so nekdanji puščavniki po sto let doživeli, ker so se radi postili /.../ Mrzla, čista voda žejo najbolj ugasi, kri izčisti in človeka pokrepča, da je čvrst ko riba /.../ Poleti, kadar je velika vročina, dobro pijačo naredi v bokalu vode nekaj žlic dobrega jesiha /.../ Kave in pa kuhanega vina prepogosto piti želodec oslabi in kri preveč ogreje. Le včasí za zdravilo naj bo. Vino, po meri pito, je za priletne ljudi, kar je mleko otrokom. Za mladino, ki še dvajset let nima, je vino škodljiva pokvara /.../ najhujša in najnevarnejša pijača je žganjica, prava kača za sedanji človeški rod, ki od žganja čedalje huje slabi" (Novice 1846).

32. KAR BOG PO VSEMOGOČNOSTI, TO MARIJA PO PRIPROŠNJI

25. 3.

Ljubezen in neomajno zaupanje do Marije sta bili dve izmed nekaj zvezd stalnic v Slomškovem duhovnem življenju od malega; pravzaprav že izpod materinega srca. Sam je pripovedoval, kako ga je noseča mati posvetila Mariji na Sladki gori: "Glej, o Marija, lahko je bilo, ko sem se odločila vstopiti v zakonski stan; toda težko je izpolnjevati dolžnosti matere! Marija, pomagaj mi! O prečista Devica, daj, da bom tudi jaz polna božjih misli; daj, da bom vesela, kakor si bila ti, ko si pela: 'Moja duša poveljuje Gospoda in moj duh se raduje v Bogu mojem Zveličarju, zakaj velike reči mi je storil On, ki je mogočen.' Skrbela bom za čistost duše in telesa, da bo dete zdravo na duši in na telesu. Mati ljubezniva, daj, da bom otroku vedno dobra, četudi mi bo kdaj nadležno, da bom krotila sebe, pa tudi otroka ne razvajala, pač pa ga ljubila s pravo skrbno ljubeznivostjo. Mati čudovita, nobenih čudežev ne bom mogla storiti, vendar bom delala na to, da bom otroka varovala hudega, ga naučila delati dobro. Strah pred grehom mu bom vcepila, varovala ga bom doma in pred pohujšanjem izven

doma. Marija pomagaj mi! Amen." (govor materam v cerkvi Loretske Marije v Št. Andražu, 1856). Ob škofovskem ustoličenju je na istem mestu posvetil Mariji ves svoj govor in v njem izrekel pomenljiv nauk: "Večni Bog je ni povzdignil samo nad očake in preroke in nad vse svetnike v nebeškem kraljestvu, marveč tudi nad vse angele; postavil jo je za kraljico nebes in zemlje. Kar zmore Bog po svoji vsemogočnosti, to premore Marija po svoji priprošnji" (v cerkvi Loretske Marije v Št. Andražu, 1846). Skoraj sto let pred proglastitvijo verske resnice o Marijinem Vnebovzetju (Pij XII. 1950) je Slomšek dogmatično povsem jasno razložil ta praznik: "Nobenemu kristjanu se vnebovzetje Marije z dušo in telesom ne more zdeti nevarno, ako misli, da je v Marijinem najčistejšem telesu počival sam Sin božji. Zares, ne bi se spodobilo, da bi strohnelo telo, ki je popolnoma prosto vsega greha služilo samo Bogu in v katerem je Beseda božja tako dolgo prebivala. Gospod Bog ohranjuje mnoga trupla svetnikov do današnjih dni, da ne strohnijo. Kdo more misliti, da je Bog mnogo svetejše telo Marijino pustil v zemlji strohnjeti? Kar so torej vsi pobožni kristjani do zdaj kot resnično imeli, da je Mati božja s telesom in dušo v nebesa vzeta, o tem po pameti nikakor ne moremo dvomiti. Ravno tako pa ne moremo dvomiti, da je Bog Mater božjo v nebesih tako veličastno poveličal, kakor nobenega drugega svetnika. Zato po pravici rečemo, da je Marija kronana za kraljico vseh svetnikov" (Djanje svetnikov 1854).

33. PRVE ŠMARNICE

26. 3.

V prvem letu svojega škofovanja v Mariboru, - v maju 1860 v cerkvi sv. Alojzija, je Slomšek vpeljal šmarnice. Sam je pri teh majniških pobožnostih kar dvanajstkrat spregovoril o Mariji in čednostih, s katerimi naj bi kristjani svojo nebeško Mater posnemali.

"Dobri Bog je zemljo s cveticami okrasil in jo spremenil v lep vrt, sebi v čast in nam v veselje in pouk /.../ Vsaka cvetlica je pisana črka v veliki knjigi narave, kjer lahko beremo, kako mogočen, dober je Bog. Cvetlice pa so tudi podoba naših čednosti. Vijolica je podoba ponižnosti, lilija podoba čistosti, vrtnica podoba ljubezni, zeleni rožmarin podoba upanja. Kakor je Bog okrasil svet s cveticami, moramo okrasiti mi svojo dušo s čednostmi, da po besedah sv. Pavla postanemo prijeten duh Kristusov, ko s čednostnim življenjem razveseljujemo vso okolico kakor cvetlice božjega vrta v božjem kraljestvu na zemlji, v sveti katoliški Cerkvi /.../

In zakaj slavimo maj kot Marijin mesec? Marija je kraljica cvetic, to je vseh čednosti najlepši vzor. In vsako pomlad v maju naj znova vzcvetijo tudi čednosti našega srca. Da bodo naše čednosti kakor cvetlice v božjih očeh, pa tudi v očeh božje Matere Marije, potrebujejo isto kakor cvetlice na vrtu: luči, toplote, rose in zraka. Luč prihaja od Očeta Luči, mi pa smo otroci Luči, kakor so cvetlice otroci sonca. Toplota prihaja iz božjega Srca Jezusovega. Roso izprosijo naše molitve in naše pesmi, zrak pa nam izčisti majniško premissljevanje o Mariji /.../ In vsako leto, kadar pride maj, obhajajte šmarnice, gojite cvetlice svojih src, da boste nekoč kot lepe cvetlice božje presajeni v večno cvetoči vrt nebeškega Jeruzalema" (Hrastelj, Marijin otrok).

34. POČITEK JE ČLOVEKU NAJPOTREBNEJŠI UŽITEK

27. 3.

Kako vsestranski učitelj ljudi je moral biti Slomšek, pričajo najrazličnejši nauki, s katerimi je prosvetljeval slovenskega človeka v sredini prejšnjega stoletja. Koristne nauke je znal tako privlačno povedati, da še danes prijetno zvenijo našim ušesom, v marsikateri podrobnosti pa so še kako koristni tudi danes. Med najkoristnejše spada verjetno vse, kar je povedal o zdravem spanju, saj menda prav pri tem veliko grešimo: "Počitek je človeku najpotrebnejši užitek, da po sladkem spanju truplo novo moč zadobi /.../ Le ponoči je zdravo spati; podnevi le bolniki počivajo, ki ponoči spanja nimajo. Tudi otroci in pa celo stari ljudje podnevi zadremljejo. Grozno škodljivo je cele noči prebedeti, podnevi pa spati. Najboljše spanje boš imel pred ponočjo; in pravijo, da ena ura pred polnočjo spanja več zda kakor po polnoči tri /.../ Ni zdravo v pretoplilih spalnicah ležati in potreba je vsako jutro okna in vrata odpreti, da jih veter prav prehladi. Ni zdravo na pernicah ležati; boljša je žima, slama ali pa plevnik /.../ Predolgo spati ne hasne; sedem ur je zdravim celo dovolj. Ne ulezi se, dokler nisi truden, pa tudi vstani, kadar se prebudiš. Poležavati je grda in pregrešna razvada. 'Hitro spat, pa zgodaj vstati; če hočeš biti zdrav in mlad' (Novice 1846).

35. VELIKA MOČ PESMI IN PETJA

29. 3.

Slomšek je bil pesnik in pevec, zato je poznal skoraj čudežno moč petja, ki jo človek lahko uporablja sebi v dobro ali v zlo. Danes, ko imamo toliko več možnosti poslušati najrazličnejše pesmi, so njegovi nauki o tem nadvse aktualni. Tudi njegova vzpodbuda za oživitev domačega petja nikakor ni odveč. Takole nam drobi svoje misli o pesmi in petju.

"Slajše reči na svetu ni, kakor je pesem lepa. Milo mati poje, ki ziblje dete svoje; med pesmijo dete mehko zaspri. S petjem si otroci kratek čas delajo, kadar veselo procesijo peljejo; ne vejo za revščino tega sveta. Dobre

volje si kmetič žvižga in poje, orač na polji, kosec na travniku. V pesmih ne čuti težavnega dela. Prepeva si rokodelec med svojim orodjem in delo mu teče izpod rok gladko, kakor vesela pesem iz srca.

Pevaje gredo serčni vojščaki nad sovražnika v boj; v pesmih jim raste srce. Pevce in pevke imenitna gospoda ima, da ji vberajo zlozne pesmi na grli dve, na tri ino štiri, kakor se ji poljubi. V samoti si poje popotnik, da ga ni strah; poje v vózi jetnik, bolnik na postelji svoje dolge noči, ter si žalosten sirotej kalno srce vedri. V svetih pesmih se molitva pobožnih kristijanov k nebesom vali; zdaj v lepi procesiji pobožnega petja srce kipi. Ni gostije, ni sedmine, ni poštene družine, kjer bi čedne pesmi ne bilo. - In tako je prav; saj tudi ptičica poje; kaj bi človek ne pel! Pesmi le tam slišati ni, kjer ni poštenih ljudi.

Ni jih pa tudi na svetu ljudi, ki bi rajši peli, kakor Slovenci, in lepšega dara ne vem, kakor jim čedno pesmico dati. Rečem, da je vreden sto centov zlata, ki nam da lepo novo pesem, naj bo zdravička, ali pa sveta, da je le vneta, brez vsega greha. Kdor kako lepo pesem zna ino jo zapoje, se več obrajta pri poštenih ljudeh, kakor on, ki piti kupuje. Lepa pesem je zlata, draga reč" ("Drobtinice" 1847).

"Ptico boš spoznal po petju, pa človeka tudi; ako lepo petje, ima tudi lepo srce. In kar se o človeku posamezno - se lahko reče o vsem ljudstvu. Iz obilnosti srca se glasijo usta, in kjer ni čednih pesmi, tam tudi prebivati ni veselo. Res je pa tudi, da starši in redniki, vojvode in učitelji premalo obrajtajo petje. Petje ima čudežno moč za dobro, pa tudi v hudo, kakor ga obrneš. /.../ Petje ima lepšati življenje, požlahtnjevati vse naše dejanje in nehanje. Kjer ljudje radi lepo pojo, tamkaj je dobro biti; med hudobnimi ljudmi ni lepih pesmi. Posvetne, poštene pesmi so sol življenja, da se ne pokvari. Popevajo naj se pozemeljske reči in časne prigodbe, ali duh naj se povzdigne nad minljivost in naj ne pozabi svojega namena. Ne v blato pregrešne gnusobe potisniti, temveč obuditi srce k nebeškim željam morajo naše posvetne pesmi. za ta del so posvetne pesmi ali podpora čednosti in moške kreposti, ako so poštene, ali pa seme popačenih ljudi, če so grde" (Zgodnja Danica 1849).

36. DOBER NAMEN NAJVEČ VELJA

30. 3.

Slomškova pregovorna delavnost ni bil aktivizem. S svojo duhovno držo je oplemenitil vsako svoje delo, da ni bilo le opravljeno, kar je bilo treba postoriti, ampak je vsako opravljeno delo postalo "govorica" v njegovem odnosu z Bogom. S pravim namenom je golo delo spremenil v molitev. Takole je otroke uvajal v to duhovno držo: "Moder oče je na sprehodu imel navado s svojo paličico po pesku ničle ali nule pisati in jih premišljevati. Mladenček očeta pobara: 'Atej, kaj pa pomenijo vaši kolesčki, ki jih po pesku pišete?' 'Sinko,' mu oče odgovorijo, 'ali ne poznaš ničel, ki jih v šoli na tablo pišete, kadar po desetinkah razunate? Veliko računov ste že storili, okroglih ničel napisali in spet pobrisali, pa najpotrebnejše rajtinge še ne znate, kakor vidim. Hočem ti jaz to računbo pokazati. Le poglej, vse te ničle nič ne veljajo, dokler jim vredne enote ne dostaviš; si pa jim na pravo mesto le edino veljavko dodal, boš za toliko večje število imel, za kolikor več ničel veljavni številki dostaviš. Ničla je vsa posvetna lepota, dragota, vsako delo in vsako blago, dokler mu enote prave veljave ne pristavimo. Ta veljava, sinko, le dobro si zapomni, je dober namen: Vse k večji časti božji, in našim dušam v zveličanje. Brez tega pravega namena nimajo vsa naša dela in posestva nobene cene, so prazen nič. Kakor hitro pa svojim delom dober namen dodaš, bodo imele svojo vrednost, in več kakor dobrih del imaš, večje bo tvoje število: to te vsaka ničla uči, da brez dobre misli nobeno dejanje pred Bogom kaj vredno ni" (Drobtinice 1857).

37. V NEBESIH SEM DOMA

31. 3.

Slomška gotovo ne bi mogli razumeti, če bi spregledali njegovo trajno zazrtost v večnost, v nebesa. Vse je motril z večnostne perspektive, vse je presojal v luči nebes, zato ga nič zemeljskega ni ne presenetilo ne omajalo v njegovi vztrajni poti proti večni domovini. Ne pohvale ne nasprotovanja mu te zazrtosti onstran niso zameglile. Pogosto je ponavljal misel: "Naj stane, kar hoče, nebesa morajo biti naša. /.../ Moji bratje in sestre, povzdignimo kvišku svoje srce; tam v nebesih smo doma; v nebesa priti, naj bo naša prva, največja želja; od belega svita do trde noči naj se naše srce veseli svetih nebes. Čeravno naše telo hodi po zemlji, naj bodo želje duše v nebesih, kjer se oko ne bo nagledalo in uho ne naslišalo veselja, ki nam je pripravljeno. Zato ne omagujmo, 'naša sedanja lahka stiska nam pripravlja nad vso mero veliko, večno bogastvo slave' nam je pripravljeno (2Kor 4,17). Naj stane, kar hoče, nebesa morajo biti naša! Bog nam pomagaj, Bog nam jih daj!" (Drobtinice 1863). Ko plastično opisuje nebeško stanje, našteva osem jedi poveličanih teles na nebeški gostiji:

"Prva nebeška hrana daje izvoljenim mladost brez vsake starosti /.../

Druga nebeška hrana daje telesu izvoljenih prečudovito lahko brez vsake teže, angelsko hitrost brez vsake težave /.../

Tretja nebeška hrana bo dajala telesu izvoljenih posebno tenkoto in nežno lepoto, kakor jo je imelo po vstajenju Jezusovo presveto telo, ki je prešinilo skalo groba, stopilo skoz zaprta vrata v dvorano k apostolom /.../

Četrta nebeška hrana bo dala telesu zveličanih prečudežno svetlost in jasnost /.../ Telo izvoljenih bo jasnejše od čistega stekla, veliko svetlejše od najčistejšega zlata; lepota duše se bo svetila na povečanem telesu in bo sijala od božjega veličastva /.../

Peta nebeška hrana daje izvoljenim vedno zdravje brez vsake bolezni, brez vsake slabosti /.../

Šesta hrana daje zveličanim v nebesih neizrekljivo veselje brez vsake žalosti, radost brez vsake skrbi, da bi to srečo kdaj izgubili /.../

Sedma hrana daje v nebesih življenje brez smrti /.../

Osma in poslednja nebeška hrana daje izvoljenim pravo zadovoljstvo ter jim izpolnjuje vse pravične želje /.../ O človek, kar si poželiš, boš v nebesih popolnoma vse dosegel. Želiš si telesne lepote, tam se bo tvoje telo svetilo tako lepo, da ga bodo angeli veselo gledali. Želiš si časti in imenitnosti, tam boš prebival v največji časti; iz Gospodove roke boš prejel sijajno kraljestvo in krasno krono (prim. Mod 5,16). Iščeš dobro voljo in veselo življenje, tam na nebeški gostiji boš dobre volje, tam boš večno vesel. Bog ti bo daol v nebesih več dobrega, kakor si moreš sam želeti /.../" (Drobtinice 1863).

iz Slomškovega življenja...

- 1800 - 26.11. rojen na Slomu v župniji Ponikva
- 1821 - vstopil v bogoslovje v Celovcu
- 1824 - 8.9. posvečen v duhovnika
- 1825 - kaplan na Bizeljskem
- 1827 - kaplan v Novi cerkvi
- 1829 - spiritual c Celovcu
- 1838 - nadžupnik v Vuzenici
- 1846 - opat in mestni župnik v Celju
- 1846 - 5.7. v Salzburgu posvečen za lavantinskega škofa
- 1859 - prestavitev škofijskega sedeža v Maribor
- 1859 - 14.10. otvoritev bogoslovja v Mariboru
- 1862 - umrl v Mariboru
- 1941 - 21.6. prevoz Slomškove krste iz grobnice na starem pokopališču v kripto bazilike Matere milosti
- 1978 - 7.10. prenos posmrtnih ostankov škofa Slomška iz kripte frančiškanske cerkve v stolnico
- 1995 - 1.9. Ekshumacija in prenos posmrtnih ostankov škofa A. M. Slomška v Križevo kapelo
- 1996 - 13.5. Papež Janez Pavel II. potrdi herojske kreposti škofa A. M. Slomška.
- 1996 - 19.5. Papež Janez Pavel II. obiše stolnico in moli na Slomškovem grobu.
- 1998 - 3.7. Papež Janez Pavel II. potrdi in sklene postopek za Slomškovo beatifikacijo
- 1999 - pričakujemo obisk svetega očeta in Slomškovo beatifikacijo v Mariboru.